

โอกาสทางอาชีพของผู้มีรายได้น้อย

บทสรุป

จากการศึกษา พบว่า การประกอบอาชีพของกลุ่มผู้มีรายได้น้อยยังคงมีข้อจำกัดจากระดับการศึกษา และระดับรายได้ แต่โอกาสทางอาชีพของกลุ่มผู้มีรายได้น้อยยังคงมีอยู่ เนื่องจากความต้องการแรงงานของ นายจ้าง/สถานประกอบการส่วนใหญ่ต้องการกลุ่มแรงงานที่ไม่ใช้ทักษะซับซ้อนหรือทักษะเฉพาะมากนัก อย่างไรก็ตาม แนวโน้มความต้องการแรงงานที่มีระดับทักษะเฉพาะตัวหรือมีความชำนาญในงานฝีมือเฉพาะ ธุรกิจนั้นๆ เพิ่มขึ้น ดังนั้น การพัฒนาทักษะและความรู้เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้โอกาสทางอาชีพเพิ่ม มากยิ่งขึ้น

แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตสำหรับผู้มีรายได้น้อย ดังนี้

- กลุ่มที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตร ธนาคารอาจพิจารณาพัฒนาหลักสูตรให้ความรู้เพื่อเพิ่ม ทักษะในการประกอบอาชีพ เช่น ทักษะการขาย ทักษะทางคอมพิวเตอร์ ทักษะ ภาษาต่างประเทศ เป็นต้น
- กลุ่มที่ประกอบอาชีพภาคการเกษตร ธนาคารอาจพิจารณาหลักสูตรให้ความรู้ทางการเกษตรที่ เกี่ยวข้องกับวิทยาการเทคโนโลยีประยุกต์สำหรับทางการเกษตร หรือการทำอาชีพเสริมสำหรับ นอกฤดูกาลเกษตร โดยมุ่งหลักสูตรให้ตรงกับความต้องการของลูกค้าและพัฒนาหลักสูตรที่ใช้ งบประมาณในการลงทุนต่ำ สามารถหาวัตถุดิบได้ง่ายหรือใช้วัตถุดิบในพื้นที่หรือในท้องถิ่น

ความต้องการแรงงานและโอกาสของผู้มีรายได้น้อย

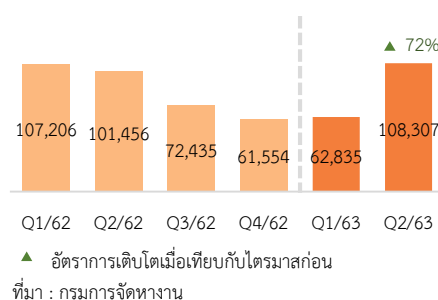
นายจ้างและสถานประกอบการในประเทศไทยยังคงมีความต้องการแรงงาน โดยส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอาชีพที่ใช้ทักษะไม่ซับซ้อนมากนักซึ่งตรงกับลักษณะของผู้มีรายได้น้อย

จากข้อมูลภาวะความต้องการแรงงาน ของกรมการจัดหางาน พบว่า ในปี 2562 นายจ้าง/สถานประกอบการ มีความต้องการแรงงานลดลงในทุกไตรมาส แต่ในปี 2563 นายจ้าง/สถานประกอบการมีความต้องการแรงงานเพิ่มขึ้น โดยในไตรมาส 1/2563 เพิ่มขึ้นจากไตรมาสก่อนหน้า ร้อยละ 2 และไตรมาส 2/2563 มีความต้องการแรงงานทั้งสิ้น 108,307 ตำแหน่ง เพิ่มขึ้นจากไตรมาสก่อนหน้า ร้อยละ 72

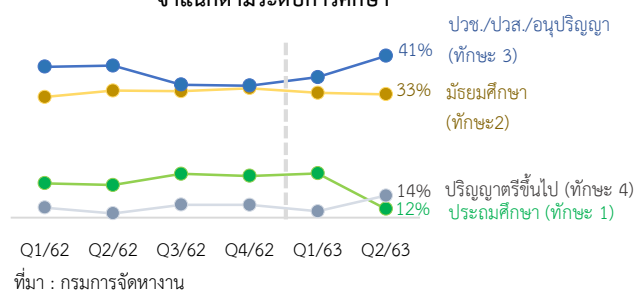
เมื่อจำแนกความต้องการแรงงานตามระดับการศึกษา (ตามเอกสารแนบ) แบ่งเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ไม่เกินประถมศึกษา (ทักษะระดับ 1) มัธยมศึกษา (ทักษะระดับ 2) ปวช./ปวส./อนุปริญญา (ทักษะระดับ 3) และตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป (ทักษะระดับ 4) พบว่าส่วนใหญ่ นายจ้าง/สถานประกอบการ ต้องการแรงงานที่มีระดับการศึกษาไม่สูงมากนัก และระดับการศึกษาที่เป็นที่ต้องการนั้นไม่แตกต่างกันในแต่ละช่วงเวลา โดย 2 อันดับแรกที่ต้องการ คือ แรงงานที่มีระดับการศึกษา ปวช./ปวส./อนุปริญญา และมัธยมศึกษา

อย่างไรก็ตามหากจำแนกความต้องการแรงงานตามกลุ่มอาชีพ^{1/} 9 กลุ่มอาชีพ ได้แก่ 1) ผู้บัญญัติกฎหมาย ข้าราชการระดับอาวุโส ผู้จัดการ 2) ผู้ประกอบวิชาชีพด้านต่างๆ 3) ช่างเทคนิคและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง 4) เสมียน เจ้าหน้าที่ 5) พนักงานบริการ พนักงานขายในร้านค้าและตลาด 6) ผู้ปฏิบัติงานฝีมือด้านการเกษตรและประมง 7) ผู้ปฏิบัติงานฝีมือในธุรกิจต่างๆ 8) ผู้ปฏิบัติงานในโรงงาน ผู้ควบคุมเครื่องจักรและผู้ปฏิบัติงานด้านการประกอบ 9) อาชีพงานพื้นฐาน (ตามเอกสารแนบ) พบว่า **ต้องการแรงงานในกลุ่มอาชีพเสมียนฯ กลุ่มอาชีพพนักงานบริการฯ กลุ่มอาชีพผู้ปฏิบัติงานฝีมือในธุรกิจต่างๆ กลุ่มอาชีพผู้ปฏิบัติงานในโรงงานฯ และกลุ่มอาชีพงานพื้นฐาน** ซึ่งเป็นอาชีพที่ใช้ทักษะ

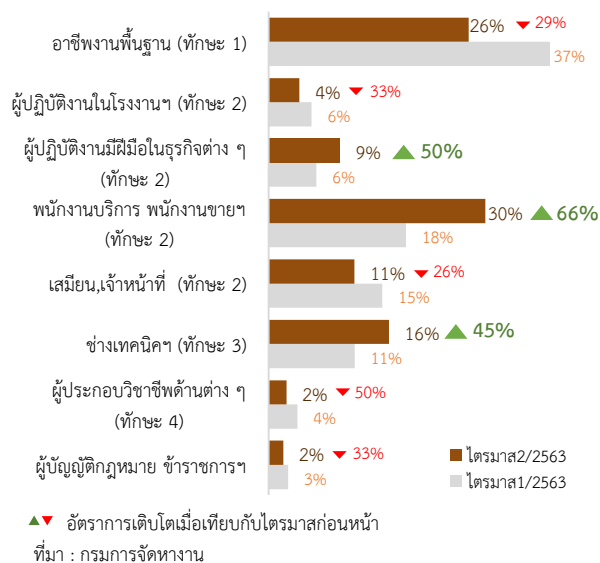
จำนวนความต้องการแรงงานในประเทศไทย

สัดส่วนความต้องการแรงงานในประเทศไทย จำแนกตามระดับการศึกษา

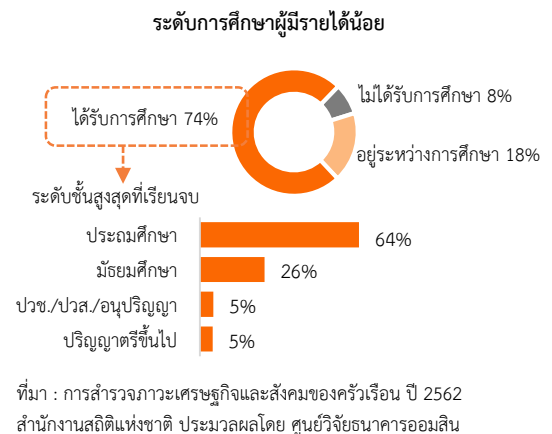
สัดส่วนความต้องการแรงงานในประเทศไทย

หมายเหตุ : ^{1/}ในการศึกษาครั้งนี้ไม่ศึกษากลุ่มผู้ปฏิบัติงานฝีมือด้านการเกษตรและประมง เนื่องจากมีสัดส่วนความต้องการแรงงาน ร้อยละ 0.23 และ ร้อยละ 0.20 ใน ไตรมาส1/2562 และ ไตรมาส2/2563 ตามลำดับ

ระดับ 1 และ 2 หรือมีระดับการศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษา อย่างไรก็ตามเมื่อเทียบความต้องการแรงงานในไตรมาส 2/2563 กับไตรมาส 1/2563 พบว่า มีเพียงกลุ่มอาชีพที่มีทักษะเฉพาะตัวหรือมีความชำนาญในงานฝีมือเฉพาะเท่านั้นที่มีความต้องการแรงงานเพิ่มขึ้น ได้แก่ กลุ่มอาชีพช่างเทคนิคฯ กลุ่มอาชีพพนักงานบริการฯ กลุ่มอาชีพผู้ปฏิบัติงานมีฝีมือในธุรกิจต่างๆ ในขณะที่กลุ่มอาชีพงานพื้นฐานซึ่งเป็นอาชีพที่ไม่ใช้ทักษะซับซ้อน เป็นผู้ทำงานเรียบง่ายหรือทำซ้ำ โดยใช้ทักษะระดับ 1 มีความต้องการลดลง ร้อยละ 29 เห็นได้ว่าความต้องการแรงงานของนายจ้าง/สถานประกอบการส่วนใหญ่ต้องการแรงงานในกลุ่มอาชีพที่มีระดับการศึกษาไม่สูงมากนักแต่มีแนวโน้มที่จะต้องการแรงงานในกลุ่มที่มีระดับทักษะเฉพาะตัวหรือมีความชำนาญในงานฝีมือเฉพาะในธุรกิจนั้นๆ มากยิ่งขึ้น

ทั้งนี้เมื่อศึกษาลักษณะผู้มีรายได้น้อย^{2/} ตามระดับการศึกษา พบว่า เกือบทั้งหมดได้รับการศึกษา โดยในกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มนักเรียนนักศึกษา ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 64 รองลงมา ชั้นมัธยมศึกษา ปวช./ปวส./อนุปริญญา และตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป ตามลำดับ สะท้อนให้เห็นถึงโอกาสทางอาชีพของกลุ่มผู้มีรายได้น้อยที่อาจถูกจำกัดด้วยระดับการศึกษาและระดับรายได้ ดังนั้น ลักษณะอาชีพของผู้มีรายได้น้อยจึงควรเป็นอาชีพที่ไม่ต้องใช้ทักษะหรือความรู้ที่ซับซ้อนหรือมีระดับสูงและไม่ใช้เงินลงทุนจำนวนมาก

จากข้อมูลข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าแม้กลุ่มผู้มีรายได้น้อยจะมีระดับการศึกษาไม่สูงมากนักแต่ก็ยังมีโอกาสทางอาชีพที่เปิดกว้างอยู่ เพราะความต้องการแรงงานส่วนใหญ่มักต้องการในกลุ่มอาชีพที่ไม่ต้องใช้ทักษะสูงมากนัก แต่จากแนวโน้มความต้องการแรงงานที่มีความต้องการในกลุ่มที่มีระดับทักษะเฉพาะตัวหรือมีความชำนาญในงานฝีมือเฉพาะในธุรกิจนั้นๆ มากยิ่งขึ้น ซึ่งให้เห็นว่าการพัฒนาทักษะและความรู้เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้โอกาสทางอาชีพเพิ่มมากยิ่งขึ้น

แนวทางอาชีพที่เหมาะสมกับผู้มีรายได้น้อย

จากโอกาสทางอาชีพของกลุ่มผู้มีรายได้น้อยที่ยังคงมีความต้องการจากธุรกิจ/ผู้ประกอบการต่างๆ ซึ่งในครั้งนี้ศูนย์วิจัยธนาคารออมสินจึงทำการวิเคราะห์หาแนวทางอาชีพที่เหมาะสมกับผู้มีรายได้น้อยในแต่ละกลุ่มธุรกิจ/อุตสาหกรรมที่น่าสนใจ ซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่มธุรกิจตามโอกาสการเติบโต ได้แก่ Sunshine Industry Sunrise Industry และ Sunset Industry จากรายงานจับตาการฟื้นตัวของธุรกิจไทย...หลัง COVID-19 ของศูนย์วิจัยธนาคารออมสินซึ่งเป็นการศึกษาผลกระทบของธุรกิจที่ได้รับและการคาดการณ์แนวโน้มการฟื้นตัว^{3/} ของธุรกิจต่างๆ ภายหลังเหตุการณ์ COVID-19 ดังนี้

หมายเหตุ : ^{2/}ผู้มีรายได้น้อย หมายถึง สมาชิกทุกคนในครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 15,000 บาท

หมายเหตุ : ^{3/}แนวโน้มการฟื้นตัวของธุรกิจหลัง COVID-19 แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ● เร็ว= ไม่เกิน 3 เดือน ● ปานกลาง=ไม่เกิน 6 เดือน ● ช้า=มากกว่า 6 เดือน

ธุรกิจ/อุตสาหกรรมที่น่าสนใจ ^{4/}	กลุ่มอาชีพที่มีความต้องการในแต่ละอุตสาหกรรม 3 อันดับแรก ^{5/}	โอกาสทางอาชีพของผู้มีรายได้น้อยที่น่าสนใจ
H การขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า : การขนส่งทางบก การขนส่งทางน้ำ และการขนส่งทางท่อลำเลียง/ กิจกรรมที่เกี่ยวกับคลังสินค้าและ กิจกรรมสนับสนุนการขนส่ง/กิจกรรม ไปรษณีย์และการรับส่งเอกสาร/ส่งของ ●	เสมียน เจ้าหน้าที่	- เจ้าหน้าที่คลังสินค้า - เจ้าหน้าที่ขนส่ง - เจ้าหน้าที่เก็บเงิน/จำหน่ายตัว - พนักงานไปรษณีย์
	อาชีพพื้นฐาน	- พนักงานรับส่งเอกสาร - พนักงานขนส่งพัสดุ - พนักงานขนส่งสินค้าอื่นๆ
	ช่างเทคนิคและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง	- ช่างเทคนิคหรือช่างประจำเครื่อง - เจ้าหน้าที่ประจำห้องบังคับ
J ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร : การสื่อสาร ●	ช่างเทคนิคและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง	- ช่างซ่อมคอมพิวเตอร์ - ช่างซ่อมมือถือ - เจ้าหน้าที่ควบคุมอุปกรณ์แพร่ภาพโทรทัศน์
	เสมียน เจ้าหน้าที่	เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล
	ผู้ประกอบการวิชาชีพต่างๆ	N/A
C การผลิต : การผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร ●	อาชีพพื้นฐาน	- แรงงานบรรจุผลิตภัณฑ์ - พนักงานเก็บเงิน
	ช่างเทคนิคและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง	- ช่างไฟฟ้า - ผู้ดูแลเครื่องจักร
	เสมียน เจ้าหน้าที่	- เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล - เจ้าหน้าที่คลังสินค้า
Q กิจกรรมด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์ : กิจกรรมด้านสุขภาพ (การแพทย์และอนามัย) ●	เสมียน เจ้าหน้าที่	- เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล - เจ้าหน้าที่สำนักงาน
	ช่างเทคนิคและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง	- เจ้าหน้าที่/ผู้ช่วยนวดแผนไทย - ผู้ช่วยนักกายภาพบำบัด
	พนักงานบริการ พนักงานขายในร้านค้าและตลาด	- เจ้าหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุ/เด็กเล็ก - พนักงานดูแลผู้ป่วยประจำโรงพยาบาล/คลินิก
H การขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า : ธุรกิจขนส่งทางอากาศ ●	เสมียน เจ้าหน้าที่	เจ้าหน้าที่คลังสินค้า
	อาชีพพื้นฐาน	- พนักงานรับส่งเอกสาร - พนักงานขนส่งพัสดุและขนส่งอื่นๆ
	ช่างเทคนิคและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง	- ช่างเทคนิคหรือช่างประจำเครื่องจักร - ผู้ช่วยงานด้านคอมพิวเตอร์

หมายเหตุ : แนวโน้มการฟื้นตัวของธุรกิจหลัง COVID-19 แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ● เร็ว= ไม่เกิน 3 เดือน ● ปานกลาง=ไม่เกิน 6 เดือน ● ช้า=มากกว่า 6 เดือน

ที่มา : ^{4/}ข้อมูลจากรายงานจับตาการฟื้นตัวของธุรกิจไทย...หลัง COVID-19 โดยศูนย์วิจัยธนาคารออมสิน

^{5/}ข้อมูลจากกรมการจัดหางาน

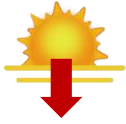
ธุรกิจ/อุตสาหกรรมที่น่าสนใจ ^{4/}	กลุ่มอาชีพที่มีความต้องการ ในแต่ละอุตสาหกรรม 3 อันดับแรก ^{5/}	โอกาสทางอาชีพของผู้มีรายได้น้อย ที่น่าสนใจ
G การขายส่งและการขายปลีก การซ่อมยานยนต์และจักรยานยนต์ การขายปลีกสมัยใหม่ เช่น ห้างสรรพสินค้า ไฮเปอร์มาร์เก็ต ●	ช่างเทคนิคและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง	- ผู้ตรวจสอบด้านความปลอดภัย - สุขภาพและคุณภาพผลิตภัณฑ์ - ตัวแทนฝ่ายขายเทคนิคและการค้า
	เสมียน เจ้าหน้าที่	- เจ้าหน้าที่คลังสินค้า - เจ้าหน้าที่จัดส่งสินค้า
	อาชีพพื้นฐาน	- ผู้ขนส่งสินค้าต่างๆ - พนักงานเก็บเงิน
C การผลิต : การผลิต เช่น อุปกรณ์วิทยาศาสตร์ และการแพทย์ อุปกรณ์ขนส่งอื่นๆ โดยเฉพาะชิ้นส่วนอะไหล่ รถจักรยานยนต์และรถยนต์รวมถึง ชิ้นส่วนอากาศยานและเรือต่างๆ ●	อาชีพพื้นฐาน	- แรงงานด้านการผลิต - แรงงานด้านการประกอบ
	ช่างเทคนิคและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง	- ช่างปรับแต่งเครื่องยานยนต์ - ช่างยนต์ - ช่างเชื่อม
	เสมียน เจ้าหน้าที่	- เจ้าหน้าที่คลังสินค้า - เจ้าหน้าที่สำนักงาน
D ไฟฟ้า ก๊าซไอน้ำ และระบบปรับอากาศ : การผลิตเชื้อเพลิง ●	ช่างเทคนิคและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง	- ช่างเทคนิคด้านวิทยาศาสตร์ - กายภาพและเคมี
	เสมียน เจ้าหน้าที่	- เจ้าหน้าที่สำนักงานอื่นๆ - เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล
	อาชีพพื้นฐาน	แรงงานด้านการผลิต
L กิจกรรมเกี่ยวกับบ่อสังหาริมทรัพย์ : อสังหาริมทรัพย์ ●	ช่างเทคนิคและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง	ตัวแทนฝ่ายขายเทคนิคและการค้า
	เสมียน เจ้าหน้าที่	- เจ้าหน้าที่ประจำเคาน์เตอร์ - เจ้าหน้าที่สำนักงานอื่นๆ
	ผู้ประกอบการวิชาชีพต่างๆ	N/A

หมายเหตุ : แนวโน้มการฟื้นตัวของธุรกิจหลัง COVID-19 แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ● เร็ว= ไม่เกิน 3 เดือน ● ปานกลาง=ไม่เกิน 6 เดือน

● ช้า=มากกว่า 6 เดือน

ที่มา : ^{4/} ข้อมูลจากรายงานจับตาการฟื้นตัวของธุรกิจไทย...หลัง COVID-19 โดยศูนย์วิจัยธนาคารออมสิน

^{5/} ข้อมูลจากกรมการจัดหางาน

Sunset Industry

ธุรกิจ/อุตสาหกรรมที่น่าสนใจ ^{4/}	กลุ่มอาชีพที่มีความต้องการในแต่ละอุตสาหกรรม 3 อันดับแรก ^{5/}	โอกาสทางอาชีพของผู้มีรายได้น้อยที่น่าสนใจ
P การศึกษา : การศึกษาออนไลน์ ●	เสมียน เจ้าหน้าที่	- เจ้าหน้าที่เก็บเงิน - พนักงานบริการข้อมูลข่าวสาร
	ผู้ประกอบการวิชาชีพต่างๆ	ผู้ช่วยครู
	พนักงานบริการ พนักงานขายในร้านค้าและตลาด	พนักงานขาย
K กิจกรรมทางการเงินและการประกันภัย : ประกันสุขภาพ ●	เสมียน เจ้าหน้าที่	- เจ้าหน้าที่ประจำเคาน์เตอร์ - พนักงานบริการข้อมูลข่าวสาร
	ช่างเทคนิคและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง	ตัวแทนขายประกัน
	ผู้บัญญัติทางกฎหมาย ข้าราชการระดับอาวุโส ผู้จัดการ	N/A

หมายเหตุ : แนวโน้มการฟื้นตัวของธุรกิจหลัง COVID-19 แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ● เร็ว= ไม่เกิน 3 เดือน ● ปานกลาง=ไม่เกิน 6 เดือน ● ช้า=มากกว่า 6 เดือน

ที่มา : ^{4/}ข้อมูลจากรายงานจับตาการฟื้นตัวของธุรกิจไทย...หลัง COVID-19 โดยศูนย์วิจัยธนาคารออมสิน

^{5/}ข้อมูลจากกรมการจัดหางาน

มุมมองศูนย์วิจัยธนาคารออมสิน

“การพัฒนาแรงงานให้มีทักษะเฉพาะเปรียบเสมือนการเพิ่มโอกาสทางอาชีพให้กับผู้มีรายได้น้อยมากขึ้น”

แม้ว่าสถานการณ์การระบาดของไวรัส COVID-19 จะส่งผลให้กลุ่มธุรกิจ/อุตสาหกรรมได้รับผลกระทบและมีแนวโน้มการฟื้นตัวที่แตกต่างกัน แต่จากการศึกษาพบว่าในกลุ่มธุรกิจ/อุตสาหกรรมยังคงมีความต้องการแรงงานในกลุ่มอาชีพงานพื้นฐาน กลุ่มอาชีพช่างเทคนิคฯ กลุ่มอาชีพเสมียนและเจ้าหน้าที่ และกลุ่มอาชีพพนักงานบริการฯ ซึ่งเป็นกลุ่มที่ไม่จำเป็นต้องมีระดับการศึกษาที่สูงและใช้ทักษะที่ซับซ้อนหรืออาจต้องเป็นทักษะที่มีความเฉพาะเจาะจงกับงานนั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของกลุ่มผู้มีรายได้น้อย

ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์โอกาสทางอาชีพของผู้มีรายได้น้อย พบว่า ลักษณะงานที่น่าสนใจสำหรับผู้มีรายได้น้อยทั้งใน Sunrise Industry และ Sunshine Industry ที่มีการฟื้นตัวเร็วขึ้นมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ซึ่งสามารถสรุปได้เป็น 4 ลักษณะ ได้แก่ งานด้านการขนส่ง งานด้านธุรการ งานด้านการขายและการบริการ และงานด้านช่างเทคนิค ดังนี้

งานด้านการขนส่ง

คุณสมบัติ : มัธยมศึกษา ขึ้นไป
ทักษะเฉพาะ : -
ตัวอย่างอาชีพ : พนักงานขับรถ
 พนักงานส่งของ
 พนักงานคลังสินค้า
 พนักงานดีลรถส่งสินค้า
 พนักงานยกของ-ขนสินค้า

งานด้านธุรการ

คุณสมบัติ : มัธยมศึกษา ขึ้นไป
ทักษะเฉพาะ : -
ตัวอย่างอาชีพ : พนักงานธุรการ
 พนักงานตรวจสอบคุณภาพ
 พนักงานบันทึกข้อมูล
 เจ้าหน้าที่สำนักงาน

งานด้านการขายและการบริการ

คุณสมบัติ : ม.6/ปวช./ปวส./ปริญญาตรี ขึ้นไป
ทักษะเฉพาะ : -
ตัวอย่างอาชีพ : พนักงานขายของหน้าร้าน
 พนักงานขายทางโทรศัพท์
 พนักงานขายออนไลน์
 เจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลสินค้า
 พนักงานต้อนรับ

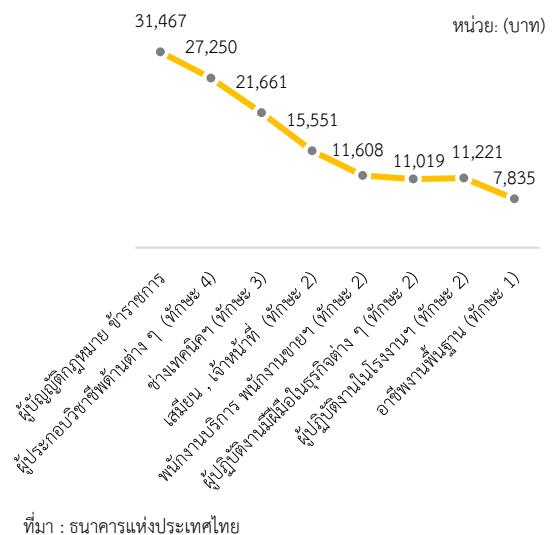

งานด้านช่างเทคนิค

คุณสมบัติ : ปวช./ปวส./ปริญญาตรี ขึ้นไป
ทักษะเฉพาะ : แรงงานมีฝีมือตามลักษณะของงาน
ตัวอย่างอาชีพ : ช่างก่อสร้าง
 ช่างซ่อมบำรุง
 ช่างเทคนิค
 ช่างไฟฟ้า

อย่างไรก็ตาม จากความต้องการแรงงานของนายจ้าง/สถานประกอบการที่มีแนวโน้มต้องการแรงงานในกลุ่มอาชีพที่มีทักษะเฉพาะหรือมีฝีมือเฉพาะในทางธุรกิจเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจากข้อมูลค่าจ้างแรงงานเฉลี่ยจำแนกตามอาชีพ โดยธนาคารแห่งประเทศไทย พบว่า กลุ่มอาชีพที่มีระดับทักษะสูง และทักษะเฉพาะ/สายอาชีพจะมีระดับค่าจ้างแรงงานเฉลี่ยมากกว่ากลุ่มอาชีพที่มีระดับทักษะต่ำ ดังนั้น การพัฒนาทักษะ/ความรู้ให้กลุ่มผู้มีรายได้น้อยมีความสามารถเฉพาะตัวมากขึ้นจึงเป็นสิ่งสำคัญ ประกอบกับในปัจจุบันมี Technology Disruption มากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ธุรกิจ/อุตสาหกรรมต่างๆ มีแนวโน้มในการนำเทคโนโลยีเข้ามาทดแทนแรงงานที่ใช้ทักษะต่ำมากขึ้น จึงเป็นเครื่องตอกย้ำถึงการพัฒนาให้แรงงานความรู้/ทักษะเฉพาะมากขึ้นเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งจากลักษณะของกลุ่มผู้มีรายได้น้อยที่ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในสายสามัญและมีระดับการศึกษาสูงสุดเพียงประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ดังนั้น หากมีการส่งเสริมผู้มีรายได้น้อยให้มีการศึกษาในสายอาชีพระดับปวช./ปวส./อนุปริญญา ที่เป็นวิชาชีพที่มีทักษะเฉพาะ จะทำให้ผู้มีรายได้น้อยมีโอกาสในการเข้าถึงอาชีพมากขึ้น

ระดับค่าจ้างเฉลี่ย ณ ไตรมาส1/2563

ดังนั้น แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตสำหรับผู้มีรายได้น้อย ดังนี้

สำหรับกลุ่มที่ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตร ได้แก่ กลุ่มอาชีพลูกจ้างแรงงาน/รับจ้าง อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน/รัฐบาล ประกอบอาชีพอิสระ และค้าขาย/ประกอบกิจการส่วนตัว ธนาคารอาจพิจารณาพัฒนาหลักสูตรให้ความรู้เพื่อเพิ่มทักษะในการประกอบอาชีพ อันเนื่องมาจากแนวโน้มความต้องการแรงงานของนายจ้าง/สถานประกอบการที่พบว่า มีความต้องการแรงงานที่มีทักษะเฉพาะมากขึ้น เช่น

- พนักงานขาย : ทักษะการขาย ทักษะการพูด/ต่อรอง ทักษะการนำเสนอ ทักษะภาษาต่างประเทศ
- พนักงานขับรถ : ทักษะทางอารมณ์ การใช้ GPS กฎหมายจราจร
- พนักงานธุรการ : ทักษะทางคอมพิวเตอร์ ทักษะการติดต่อประสานงาน
- พนักงานต้อนรับ : ทักษะทางอารมณ์ ทักษะการพูด เสริมสร้างบุคลิกภาพ ทักษะภาษาต่างประเทศ

สำหรับกลุ่มที่ประกอบอาชีพภาคการเกษตร ธนาคารอาจพิจารณาหลักสูตรให้ความรู้ทางการเกษตรที่เกี่ยวกับวิทยาการเทคโนโลยีประยุกต์สำหรับทางการเกษตร เช่น การติดตั้งเซ็นเซอร์ควบคุมดูแลความเหมาะสมภายในฟาร์ม หรือการใช้ระบบเซ็นเซอร์ส่งผ่านข้อมูลด้วย Mobile Application ในการอัปเดตเกี่ยวกับสภาพดิน หรือการทำอาชีพเสริมสำหรับนอกฤดูกาลเกษตร โดยมุ่งหลักสูตรให้ตรงกับความต้องการของลูกค้าและพัฒนาหลักสูตรที่ใช้งบประมาณในการลงทุนต่ำ สามารถหาวัตถุดิบได้ง่ายหรือใช้วัตถุดิบในพื้นที่หรือในท้องถิ่น เช่น หลักสูตรในการแปรรูปอาหาร หรือการถนอมอาหารโดยใช้ผลิตภัณฑ์ที่ทางเกษตรกรได้เพาะปลูกไว้อยู่แล้ว เป็นต้น

เอกสารแนบ

การจัดประเภทมาตรฐานอาชีพ (ประเทศไทย) ปี 2544

กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน

1. นิยามศัพท์มาตรฐานอาชีพตาม

- **หมวดใหญ่ 1 ผู้บัญญัติกฎหมาย ข้าราชการระดับอาวุโส ผู้จัดการ**

ผู้ปฏิบัติงานอาชีพในหมวดใหญ่นี้ ได้แก่ ผู้บัญญัติกฎหมาย นักบริหารของ หน่วยงานรัฐบาลและผู้จัดการของรัฐวิสาหกิจและองค์กรต่างๆ ซึ่งทำหน้าที่ พิจารณา ตัดสินใจ กำหนดวิธีการกำกับดูแล หรือแนะนำเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลในระดับต่างๆ หรือนโยบายขององค์กร บัญญัติ กฎหมาย กฎและระเบียบสาธารณะชนต่างๆ เป็นตัวแทนของรัฐบาลหรือปฏิบัติงานแทนในนามของรัฐบาล หรือปฏิบัติงานแทนในนามของรัฐบาลรวมถึงพรรคการเมือง สภภาพ วิสาหกิจและองค์กรต่างๆ

- **หมวดใหญ่ 2 ผู้ประกอบวิชาชีพด้านต่างๆ**

ผู้ปฏิบัติงานอาชีพในหมวดใหญ่นี้ ได้แก่ ผู้ที่ทำงานวิเคราะห์ วิจัย รวมถึงการสร้างแนวคิด ทฤษฎีใหม่ การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ให้คำแนะนำ ความรู้ทางวิชาชีพ วิชาการด้านวิทยาศาสตร์ สาขาฟิสิกส์ กายภาพ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์เกี่ยวกับชีวิต สาขาสังคม การศึกษา ศาสนา กีฬาและศิลปะ

- **หมวดใหญ่ 3 ช่างเทคนิคและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง**

ผู้ปฏิบัติงานอาชีพในหมวดใหญ่นี้ ได้แก่ ผู้ที่ทำงานทางเทคนิคที่เกี่ยวข้องกับการค้นคว้าวิจัย และการประยุกต์ใช้ความคิดและวิธีปฏิบัติงานด้านวิทยาศาสตร์และศิลปะ เช่น วิทยาศาสตร์ กายภาพ วิศวกรรมศาสตร์ เทคโนโลยีวิทยาศาสตร์ชีวภาพ วิทยาศาสตร์การแพทย์ สังคมวิทยา มนุษยศาสตร์ การศึกษา ศาสนา ศิลปะและการกีฬา รวมถึงการควบคุมดูแลผู้ปฏิบัติงานอื่นๆ

- **หมวดใหญ่ 4 เสมียน เจ้าหน้าที่**

ผู้ปฏิบัติงานในหมวดใหญ่นี้ ได้แก่ ผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับการบันทึกข้อมูลตัวเลขและสถิติในเรื่องต่างๆ อาจเป็นเจ้าหน้าที่ในห้องสมุด ไปรษณีย์ สำนักงาน ผู้ที่ให้บริการลูกค้าทางด้านการเงิน และข้อมูลข่าวสาร รวมถึงการควบคุมดูแลผู้ปฏิบัติงานอื่นๆ

- **หมวดใหญ่ 5 พนักงานบริการ พนักงานขายในร้านค้าและตลาด**

ผู้ปฏิบัติงานในหมวดใหญ่นี้ ได้แก่ ผู้ให้บริการต่างๆ ในระหว่างการเดินทาง การดูแลบ้านเรือน การจัดเตรียมและการบริการอาหารและเครื่องดื่มต่างๆ การดูแลเด็ก การรักษาพยาบาลเบื้องต้น และการดูแลอื่นๆ ในบ้านเรือนหรือสถานที่ต่างๆ การให้บริการส่วนบุคคล เช่น การเสริมสวย การทำนวย โฆษณา การป้องกันภัยต่อบุคคลและทรัพย์สินอันเกิดจากอัคคีภัยและการกระทำผิดกฎหมาย งานแสดงแบบเพื่อการโฆษณา และงานสร้างสรรค์ด้านศิลปะ การแสดงและการสาธิตสินค้าเพื่อการขาย

- **หมวดใหญ่ 6 ผู้ปฏิบัติงานฝีมือด้านการเกษตรและประมง**

ผู้ปฏิบัติงานในหมวดใหญ่นี้ ได้แก่ ผู้ที่มีฝีมือด้านการเกษตรและการประมง ทำงานปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ หรือใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ลำสัตว์และประมง เพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิตสำหรับการจำหน่ายและการดำรงชีพ

- **หมวดใหญ่ 7 ผู้ปฏิบัติงานมีฝีมือในธุรกิจต่างๆ**

ผู้ปฏิบัติงานอาชีพในหมวดใหญ่นี้ ได้แก่ ผู้ที่ใช้ฝีมือและความชำนาญเฉพาะด้านประยุกต์ใช้กับงานในด้านการทำเหมืองแร่ การก่อสร้าง การขึ้นรูปโลหะ การติดตั้งและการปรับใช้เครื่องจักร การใช้ฝีมือในงานหัตถกรรม การพิมพ์ และงานฝีมืออื่นๆ รวมถึงการบำรุงรักษาและซ่อมแซมเครื่องจักรหรือ เครื่องมือเพื่อการใช้งานและการควบคุมดูแลผู้ปฏิบัติงานอื่นๆ

- **หมวดใหญ่ 8 ผู้ปฏิบัติงานในโรงงาน ผู้ควบคุมเครื่องจักรและผู้ปฏิบัติงานด้านการประกอบ**

ผู้ปฏิบัติงานอาชีพในหมวดใหญ่นี้ ได้แก่ ผู้ที่ควบคุมดูแลเครื่องจักรและอุปกรณ์ ณ จุดที่เครื่องจักรทำงาน หรือโดยวิธีการควบคุมจากจุดอื่นในงานอุตสาหกรรมและงานกลกรรม รวมถึงผู้ทำงานด้านการบังคับและขับเคลื่อนรถไฟ ยานยนต์หรือเครื่องจักรและอุปกรณ์เคลื่อนที่ได้ผู้ปฏิบัติงาน ด้านการประกอบชิ้นส่วนอุปกรณ์และผลิตภัณฑ์ในอุตสาหกรรมต่างๆ เช่น อุตสาหกรรมเหมืองแร่ การแปรรูปโลหะ อุตสาหกรรมเครื่องแก้ว เซรามิก ยาง ไม้ พลาสติก กระดาษ สิ่งทอ ขนสัตว์ เครื่องหนัง และการผลิตอาหาร เป็นต้น

- **หมวดใหญ่ 9 อาชีพงานพื้นฐาน**

ผู้ปฏิบัติงานอาชีพในหมวดใหญ่นี้ ได้แก่ ผู้ที่ทำงานเรียบง่ายและเป็นประจำหรือทำซ้ำๆ หากมีการใช้เครื่องมือก็จะเป็นเครื่องมือแบบใช้มือถือไม่ซับซ้อนและใช้แรงกาย อาชีพในหมวดนี้ รวมถึงผู้ขายสินค้าและให้บริการตามท้องถนน ที่สาธารณะ บริการทำความสะอาด ชักล้าง รีดผ้า ดูแลบ้านพัก ห้องเช่า โรงแรม สำนักงานและอาคารสิ่งปลูกสร้างต่างๆ บริการรับส่งข้อมูล เอกสาร ขนสัมภาระเข้าประตู ยามรักษาการณ์ในสถานที่ต่างๆ กวาดถนน ขนขยะ รวมถึงการปฏิบัติงานเรียบง่ายในอุตสาหกรรมต่างๆ เช่น อุตสาหกรรมการเกษตร ประมง ลำสัตว์ เหมืองแร่ ก่อสร้าง การผลิตและประกอบสินค้าด้วยมือ รวมทั้ง การขับเคลื่อนยานพาหนะด้วยแรงกาย เช่น รถเข็น สามล้อถีบ เป็นต้น

- **หมวดใหญ่ 10 ทหาร**

ผู้ปฏิบัติงานอาชีพในหมวดใหญ่นี้ ได้แก่ ผู้ที่ทำหน้าที่รับใช้ชาติในกองทัพต่างๆ ทั้งนี้รวมถึงทหารอาสาสมัคร ทหารเกณฑ์ และทหารประจำการ

2. เกณฑ์การจัดแบ่งระดับการศึกษาตามการจำแนกประเภทอาชีพที่ใช้ประกอบการวิเคราะห์การจัดกลุ่มเบื้องต้น

ในการจัดประเภทมาตรฐานอาชีพสากลได้นำเอาทักษะ (skill) ซึ่งหมายถึง ความสามารถในการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ มาพิจารณาโดยดูถึงระดับของทักษะ (skill level) และทักษะเฉพาะด้าน (skill specialization) แบ่งทักษะออกเป็น 4 ระดับ โดยใช้ระดับการศึกษาเป็นตัวแบ่งหรืออธิบายถึงความสามารถ แต่ทั้งนี้ มิได้หมายความว่าการทำงานทั้งหมดนั้นต้องได้รับการศึกษาจากสถานศึกษาหรือการศึกษาในระบบ (Formal Education) เท่านั้น แต่อาจจะได้ทักษะจากการฝึกอบรมอย่างไม่เป็นทางการ (Informal Training) หรือจากประสบการณ์การทำงาน (Experience) ก็ได้ ทักษะที่ต้องการเพียงแต่สามารถปฏิบัติงานหรือทำหน้าที่ได้ โดยไม่คำนึงว่าผู้ประกอบการอาชีพนั้นจะมีทักษะในการทำงานมากหรือน้อยกว่าบุคคลอื่นที่อยู่ในอาชีพเดียวกันตามทักษะทั้ง 4 ระดับที่เปรียบเทียบกับการศึกษาของไทยแล้วเป็นดังนี้

1. ทักษะระดับที่ 1 หมายถึง ผู้ที่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา
2. ทักษะระดับที่ 2 หมายถึง ผู้ที่จบการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษา
3. ทักษะระดับที่ 3 หมายถึง ผู้ที่จบการศึกษาในมัธยมศึกษาสายอาชีพ ปวช. ปวส. อนุปริญญา
4. ทักษะระดับที่ 4 หมายถึง ผู้ที่จบการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป

หมวดใหญ่	ระดับทักษะ /การศึกษา
1 ผู้บัญญัติกฎหมาย ข้าราชการระดับอาวุโส ผู้จัดการ	-
2 ผู้ประกอบวิชาชีพด้านต่างๆ	4
3 ช่างเทคนิคและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง	3
4 เสมียน เจ้าหน้าที่	2
5 พนักงานบริการ พนักงานขายในร้านค้าและตลาด	2
6 ผู้ปฏิบัติงานฝีมือด้านการเกษตรและประมง	2
7 ผู้ปฏิบัติงานฝีมือในธุรกิจต่างๆ	2
8 ผู้ปฏิบัติงานในโรงงาน ผู้ควบคุมเครื่องจักรและผู้ปฏิบัติงานด้านการประกอบ	2
9 อาชีพงานพื้นฐาน	1
10 ทหาร	-

หมายเหตุ ในหมวดใหญ่ 1 และ 10 ไม่ได้กำหนดระดับการศึกษาไว้เนื่องจากกลุ่มอาชีพ มีความแตกต่างกันมากจนทำให้ไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพได้